

LIETUVOS RESPUBLIKOS
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 43 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ANTSTOLIŲ ĮSTATYMO
NR. IX-876 10 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 20 IR 62 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 43 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 10 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 20 ir 62 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengimą paskatino geopolitinė situacija ir siekis nustatyti teisę advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams ir kandidatams į notarus (asesoriams) atlikti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 2 straipsnio 29 punktu, savanoriška nenuolatinė karo tarnyba – tai pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį savanoriškai įsipareigojusio karo prievolinko atliekama nenuolatinė karo tarnyba. Minėto įstatymo 60 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad kariams savanoriams ir kitiems savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariams, pašauktiems į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, mokamas nustatyto dydžio tarnybinis atlyginimas už tarnybos dienas.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs¹, jog savanoriška krašto apsaugos tarnyba taip pat laikoma darbu, bei į tai, kad advokatų, antstolių, jų padėjėjų, notarų ir kandidatų į notarus (asesorių) veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose yra įtvirtintas draudimas šiems asmenims dirbti kitą darbą, užsiimti kita veikla ar eiti kitas pareigas ir gauti už tai atlyginimą, minėtų teisinių profesijų atstovams yra užkertamas kelias atlikti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje pasisakė, jog įstatymų leidėjas, įstatyme įtvirtinės tokį kariuomenės organizavimo modelį, pagal kurį kariuomenė yra organizuojama profesinės ir savanorių karo tarnybos pagrindu, turi paisyti Konstitucijos nuostatų, *inter alia* Konstitucijos 139 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto imperatyvo, kad Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. Šiame kontekste pabrėžtina, kad profesinės ir savanorių karo tarnybos pagrindu organizuotos kariuomenės suformavimas nepaneigia piliečių konstitucinės priedermės ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo, kartu įstatymų leidėjas nėra atleidžiamas nuo pareigos nustatyti tokį teisinį reguliavimą, jog būtų sudarytos teisinės prielaidos piliečius tinkamai parengti vykdyti šią konstitucinę priedermę <...>. Be to, įstatymų leidėjas privalo nustatyti ir tokį teisinį reguliavimą, kuriuo būtų sudarytos teisinės prielaidos piliečius iš anksto tinkamai parengti tam, kad, paskelbus mobilizaciją, jie galėtų tinkamai vykdyti savo konstitucinę pareigą ginti valstybę. Taigi valstybėje turi būti ne tik reguliarioji kariuomenė, bet ir reikiamas skaičius ginti valstybę tinkamai parengtų piliečių (Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas „Dėl teisės aktų, susijusių su kariuomenės pertvarka, konstitucingumo“).

Atsižvelgiant į tai, valstybė, siekdama laiduoti tinkamą karo tarnybos teisinį reglamentavimą, kuris būtų nustatytas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos narystę Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijoje ir Europos Sąjungoje, kitus tarptautinius įsipareigojimus, geopolitinę situaciją ir

¹ Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. vasario 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A62-309/2011.

galimas grėsmes valstybės saugumui, privalo nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris ne tik sąlygotų reikiama tinkamai valstybę ginti parengtų piliečių skaičių, bet ir užtikrintų būdų, kuriais piliečiai galėtų ginti valstybę, įvairovę, kartu neproporcingai ir nepagrįstai neribotų tam tikrų piliečių Konstitucijos garantuojamos teisės ginti valstybę.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus inicijavo ir parengė Teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptariami teisiniai santykiai.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams ir kandidatams į notarus (asesoriams) yra nustatyti veiklos apribojimai, neleidžiantys atlikti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą ir gauti už tai atlyginimą, o būtent:

- advokatas, įrašytas į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, atlikdamas profesines pareigas, negali dalyvauti žvalgybos ir (ar) kriminalinės žvalgybos veikloje, dirbti ar eiti kitas mokamas pareigas, išskyrus darbą Lietuvos advokatūroje ir mokslinę, kūrybinę ar pedagoginę veiklą, taip pat Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje nurodytą veiklą (Advokatūros įstatymo 43 straipsnio 1 dalis). Lietuvos advokatūra išbraukia asmenį iš Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašo, jeigu jis pradėjo dirbti ar eiti kitas mokamas pareigas, išskyrus Advokatūros įstatymo 43 straipsnio 1 dalyje nurodytus atvejus (Advokatūros įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 3 punktas);
- antstolis, vykdydamas Lietuvos Respublikos antstolių įstatyme numatytą veiklą, negali eiti kitų mokamų pareigų įmonėse, įstaigose ir organizacijose ar dirbti kito darbo, išskyrus darbą antstolių savivaldos institucijose ir mokslinę, kūrybinę ar pedagoginę veiklą, darbą visų lygių rinkimų ir referendumo komisijose, taip pat negali būti renkamas (skiriamas) įmonės, kurios veikla yra susijusi su skolų išieškojimu, turto saugojimu, turto vertinimu, teisinėmis konsultacijomis, tarpininkavimo paslaugų teikimu, valdymo organų nariu (Antstolių įstatymo 10 straipsnio 1 dalis). Antstolio padėjėjas negali eiti kitų mokamų pareigų įmonėse, įstaigose ir organizacijose ar dirbti kito darbo, išskyrus mokslinę, kūrybinę ar pedagoginę veiklą, darbą visų lygių rinkimų ir referendumo komisijose, taip pat negali būti renkamas (skiriamas) įmonės, kurios veikla yra susijusi su skolų išieškojimu, turto saugojimu, turto vertinimu, teisinėmis konsultacijomis, tarpininkavimo paslaugų teikimu, valdymo organų nariu (Antstolių įstatymo 32 straipsnio 1 dalis);
- notaras negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus notaro atlyginimą, atlygį už arbitro funkcijų atlikimą, atlyginimą už taikinamojo tarpininkavimo paslaugų teikimą, atlyginimą už darbą visų lygių rinkimų ir referendumo komisijose, kompensaciją už darbą Notarų rūmuose, užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą. Ši nuostata netaikoma tais atvejais, kai sustabdomi notaro įgaliojimai (Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 20 straipsnio 2 dalis). Kandidatui į notarus (asesoriui) neleidžiama dirbti jokio kito darbo arba verstis kokia nors kitokia mokama veikla (išskyrus mokslinę ar pedagoginę bei kūrybinį darbą, arbitro funkcijų atlikimą, darbą visų lygių rinkimų ir referendumo komisijose). Kandidatas į notarus (asesorius) gali dirbti pagal darbo sutartį notaro biure, kuriame jis atlieka praktiką (Notariato įstatymo 62 straipsnio 1 dalis).

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymų projektais siūloma papildyti Advokatūros įstatymo 43 straipsnio 1 dalies, Antstolių įstatymo 10 straipsnio 1 dalies, 32 straipsnio 1 dalies ir Notariato įstatymo 20 straipsnio 2 dalies bei 62 straipsnio 1 dalies nuostatas, suteikiant advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams ir kandidatams į notarus (asesoriams) teisę atlikti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą ir gauti už tai atlyginimą.

Įstatymų projektų siūlomi pakeitimai sudarytų prielaidas minėtų profesijų atstovams realizuoti Konstitucijoje laidojamą teisę ir pareigą tinkamai ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo, kartu plėtoti krašto apsaugos savanorių pajėgas, kaip Lietuvos kariuomenės poreikius atitinkantį aktyvųjį rezervą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Pateiktuose Įstatymų projektuose siūlomi pakeitimai leis advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams ir kandidatams į notarus (asesoriams) atlikti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą, kartu eliminuos neproporcingus ir nepagrįstus šių profesijų atstovų veiklos ribojimus pilietinių teisių įgyvendinimo srityje.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti Įstatymo projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimti Įstatymų projektai įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymų projektai atitinka strateginio lygmens planavimo dokumentus.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant Įstatymų projektais siūlomas pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymų projektuose nepateikiama naujų sąvokų ir sąvokas įvardijančių terminų, todėl jie nevertintini Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymų projektais siūlomiems pakeitimams įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymų projektams įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Rengiant Įstatymų projektus specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: „notaras“, „advokatas“, „antstolis“, „advokato padėjėjas“, „antstolio padėjėjas“, „kandidatas į notarus (asesorius)“, „savanoriška nenuolatinė karo tarnyba“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.